

رابطه ذهنیت فلسفی مدیران با سلامت عمومی و عملکرد آموزشی معلمان مدارس ابتدایی آموزش و پرورش شهر قم

محمود امیدی^۱، محمد رضا ابراهیمی منش^۲، ابراهیم فرمانی شجاعت^۳

^۱ دکتری فلسفه تعلیم و تربیت، گروه علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان قم (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناس ارشد فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه آزاد واحد قم

^۳ مدرس دانشگاه فرهنگیان قم

چکیده

هدف پژوهش تعیین رابطه ذهنیت فلسفی مدیران با سلامت عمومی و عملکرد آموزشی معلمان مدارس ابتدایی آموزش و پرورش شهر قم انجام شد. روش مطالعه توصیفی-همبستگی از نوع کاربردی است. جامعه آماری کلیه معلمان و مدیران آموزش و پرورش ناحیه ۳ شهر قم که طبق آمار معلمان ۹۳۹ نفر و مدیران ۱۱۲ نفر در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بودند که از این بین با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای تعداد ۲۷۲ نفر معلم و ۱۱۲ نفر مدیر به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه ذهنیت فلسفی کمیلی (۱۳۸۱) با آلفای کرونباخ گزارش شده در پژوهش حاضر ۰/۸۵، سلامت عمومی گلدبرگ (۱۹۷۲) با آلفای کرونباخ ۰/۸۸ و عملکرد آموزشی زندی (۱۳۹۲) با آلفای کرونباخ ۰/۸۲ جمع‌آوری گردید. داده‌ها با استفاده از همبستگی پیرسون، آزمون‌های تحلیل رگرسیون چندگانه (به روش گام‌به‌گام) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌ها نشان دادند نشان داد که جامعیت ($\beta=0/125, p<0/01$)، تعمیقی گام‌به‌گام ($\beta=0/120, p<0/01$)، انعطاف‌پذیری ($\beta=-0/204, p<0/01$) توان پیش‌بینی سلامت عمومی معلمان را دارد. همچنین جامعیت ($\beta=-0/126, p<0/01$)، تعمیق ($\beta=-0/121, p<0/01$)، انعطاف‌پذیری ($\beta=-0/121, p<0/01$) توان پیش‌بینی عملکرد آموزشی معلمان را دارد. می‌توان گفت بین ذهنیت فلسفی مدیران و سلامت عمومی و عملکرد آموزشی معلمان رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. می‌توان نتیجه گرفت ذهنیت فلسفی را برای نظم دادن به آگاهی‌ها و توانایی‌ها و درک سیستم نظام‌یافته سازمانی و کل سازمان را در جهت اهداف کلی، به‌صورت درک تصویر بزرگی از سازمان برای دستیابی به هدف نهایی مشخص می‌کند.

واژه‌های کلیدی: ذهنیت فلسفی مدیران، سلامت عمومی، عملکرد آموزشی

مقدمه

ذهنیت فلسفی به معنای توانایی ذهن، شیوه‌ی تفکر، محصول طرز فکر و یا تصویر ذهنی بیان شده است (فرر^۱، ۲۰۱۹، ص ۴). به عبارت کامل‌تر، ذهنیت فلسفی نیرویی است که دارای تمرکز فکر، حساسیت در مقابل ادراک و پیوند بین آن‌ها، جهت فهم حقایق است (قصابان، ۱۳۹۹، ص ۲). ذهنیت فلسفی مانند روح فلسفی دارای خصوصیتی است که در رفتار و طرز فکر فیلسوف، در برخورد وی با دیگران، روبه‌رو شدن با مشکلات و به‌طور کلی در تمام شئون زندگی وی به چشم می‌خورد که باعث تمایز او از دیگران می‌شود و سه بُعد جامعیت، تعمق و انعطاف‌پذیری را در برمی‌گیرد (بهرنگی و یوسفی، ۱۳۹۹، ص ۳). کسی که ذهن فلسفی دارد، تمایل شدیدی به دانستن دارد و این تمایل را با احتیاط زیاد در مورد باورهایش ترکیب می‌کند. او ذهن منطقی داشته و عادت به درست فکر کردن دارد. به بیان دیگر عادت به تفکر و قضاوت صحیح و ارزش‌گذاری و توانایی کاربرد آن در زندگی را می‌توان ذهنیت فلسفی نامید (معصومی فرد و علیپور شهدادی، ۱۳۹۹، ص ۳). ذهنیت فلسفی ساختن منش است که عبارت است از شکل دادن عادات، نگرش‌ها و ارزش‌هایی که تفکر و قضاوت صحیح بر آن حاکم باشد (مرادی و همکاران، ۱۳۹۹، ص ۲).

در این میان به نظر می‌رسد ذهنیت فلسفی می‌تواند با سلامت عمومی^۲ در ارتباط باشد. سلامت انسان به معنای رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی تعریف شده است (رابینسون^۳ و همکاران، ۲۰۲۲، ص ۵۶۸). بر این اساس، یکی از سه رکن مهم سلامت انسان‌ها، سلامت عمومی است که در تعامل با سلامت جسمی و اجتماعی باعث سلامت کلی می‌گردد (سیمسیر^۴ و همکاران، ۲۰۲۲، ص ۵۱۶). بنا به تعریف سازمان بهداشت جهانی سلامت عمومی حالتی از رفاه و بهبود است که طی آن هر فرد بتواند توانایی‌های بالقوه خودش را تحقق بخشد، با استرس‌های معمول در زندگی مقابله کند و به شکل مفید و سازنده‌ای به کار و فعالیت بپردازد و در اجتماعی که به آن تعلق دارد، نقش مؤثر ایفا کند (آرانگو^۵ و همکاران، ۲۰۱۸، ص ۵۶۰). باید گفت که تفکر، احساس و عمل با یکدیگر در تعامل هستند و هریک از این عوامل، پیوسته در حال تأثیرپذیری از دو عامل دیگر و تأثیرگذاری بر آن‌ها هستند (فوسار-پولی^۶ و همکاران، ۲۰۲۰، ص ۳۵). در این میان پژوهشگرانی چون فانتولاکیس^۷ (۲۰۲۲، ص ۳۲۹) در پژوهش خود با عنوان مقدمه‌ای بر رابطه روان‌پزشکی و فلسفه نشان دادند که بین ذهنیت فلسفی و سلامت روانی رابطه وجود دارد. مک ورتتر^۸ (۲۰۲۱) هرمنوتیک فلسفی گادامر و شکل‌گیری بهداشت روان انجام دادند و نشان دادند بین ذهنیت فلسفی و بهداشت روان رابطه وجود دارد. همچنین آهونن^۹ (۲۰۱۹) نشان دادند بین ذهنیت فلسفی و بیماری‌های روانی رابطه معناداری وجود دارد.

نگاهی گذرا به عوامل مؤثر در رشد و پیشرفت کشورهای توسعه‌یافته آشکار می‌سازد که این قبیل کشورها از آموزش و پرورش توانمند و کارآمد و اثربخشی برخوردار بوده‌اند. معلمان به‌عنوان نیروهای انسانی از مهم‌ترین عوامل سازمان آموزش و پرورش محسوب می‌شوند. این عوامل چرخه‌ای سازمان را به حرکت وامی‌دارند تا سازمان به بقایش ادامه دهد، بدیهی است اگر سازمان

^۱- Ferrer^۲- general health^۳- Robinson^۴- Şimsir^۵- Arango^۶- Fusar-Poli^۷- Fountoulakis^۸- McWhorter^۹- Ahonen

بتواند شرایط مناسبی را فراهم کند، می‌توان از آنان عملکرد مطلوبی انتظار داشت (رحمتی، ۱۳۹۷، ص ۳).

عملکرد سازمان‌ها مفهومی است که به‌تنهایی قادر به توجیه و بقا و حتی مغل شدن سازمان‌ها است و اصولاً فلسفه‌ی سازمان‌ها، همین عملکرد آن‌هاست (گومز و والدز، ۲۰۱۹^{۱۱}، ص ۵۰۰). عملکرد یکی از مهم‌ترین و گسترده‌ترین متغیرهای وابسته است که در ارزیابی و گزینش کارکنان، میزان عملکرد شغلی بخش مهم و ضروری تلقی می‌شود (مارتین رجس، ویکتور، مورالس، گونزالز و آلوارز، ۲۰۱۹^{۱۲}). یکی از راه‌هایی که در عملکرد سازمانی مطلوب برای بقا و پیشرفت سازمان پیش روی مدیران قرار دارد، داشتن منابع انسانی توانمند^{۱۳} است (لو، کی، وی، سنگ، او، ۲۰۱۹^{۱۴}). از این رو داشتن منابع انسانی توانا و کارآمد که از دارایی‌های حیاتی سازمان^{۱۵} به‌شمار می‌آید، منافع بسیار زیادی برای سازمان‌ها به دنبال خواهد داشت (استیسی و همکاران، ۲۰۲۰، ص ۵۰۹)؛ بنابراین یکی از عوامل مؤثر در عملکرد معلمان می‌تواند داشتن ذهنیت فلسفی در مدیران باشد. براست^{۱۶} (۲۰۱۶) در نتیجه پژوهش خود عنوان داشتند که یکی از عوامل عملکرد می‌تواند ذهنیت فلسفی در کارکنان باشد. همچنین تقی پور ظهیر و توکلی (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه ذهنیت فلسفی مدیران با عملکرد دبیران مدارس متوسطه آموزش نشان دادند بین ذهنیت فلسفی مدیران با عملکرد دبیران مدارس متوسطه آموزش و پرورش رابطه وجود دارد.

امروزه اداره سازمان‌های بزرگ، پیچیده و پیشرفته، امری است بسیار دشوار که دستیابی به این مهم مرهون زحمات مدیرانی است که بتوانند به مدد ویژگی‌های شخصی و جاذبه استثنایی، توان نفوذ بالا و چشم‌انداز وسیع، تعهد و شور و حرارت لازم را در زیردستان برای تحریک افکار، اندیشه‌ها و الهام بخشیدن به آنان برای اندیشیدن به مسائل با استفاده از شیوه‌های نوین، جو خلاقیت و نوآوری را در کارکنان نهادینه سازند و در نهایت با به‌کارگیری استعداد و تلاششان در ارائه خدمات مناسب، جهت افزایش رضایت و ایجاد وفاداری در کارکنان، تحقق اهداف سازمانی را میسر نمایند. با ورود به محیط رقابتی، اقدامات مدیران این امکان را برای سازمان‌ها به‌ویژه سازمان آموزش و پرورش فراهم می‌آورد تا در عرصه رقابت، از طریق بهبود سلامت عمومی و عملکرد کارکنان و استفاده بهینه و مؤثر از استعدادها و توانایی‌های بالقوه آنان، موجب بهسازی و تعالی منابع انسانی و به‌تبع آن رشد و بالندگی فعالیت‌ها در سازمان شوند. مدارس از جمله عمده‌ترین نهادهای اثرگذار در حوزه‌های علمی و آموزشی در عرصه توسعه و تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص و ماهر محسوب می‌شوند که با تکیه بر رسالت خود یعنی آموزش می‌تواند مهم‌ترین و سازنده‌ترین نقش را در تحول و پیشرفت جامعه، پرورش منابع انسانی کارآمد، تولید دانش و فناوری، آرمان‌های توسعه ملی، وظیفه آینده‌نگری، برنامه‌ریزی و... داشته باشند؛ بنابراین، شناخت عوامل مؤثر در بهبود عملکرد معلمان به‌عنوان عامل زیر بنایی در بهبود و توسعه قابلیت‌ها در جهت انعطاف‌پذیری و افزایش ظرفیت ابتکار و نوآوری می‌تواند رشد مداوم، ارتقای کیفیت و کمیت خدمات ارائه‌شده توسط مدارس را در همه زمینه‌ها عینیت بخشد. لذا دغدغه نگارنده این پژوهش حاضر

^{۱۱} Operation

^{۱۲} Gómez, Valdés

^{۱۳} Martin-Rojas, Victor, Morales, Gonzalez-Alvarez

^{۱۴} Mighty

^{۱۵} Lu, Cai, Wei, Song, Wu

^{۱۶} Organization

^{۱۷} Stacey

^{۱۸} Brassett

در پی پاسخگویی به این پرسش است که بدانند آیا بین ذهنیت فلسفی مدیران با سلامت عمومی و عملکرد آموزشی معلمان مدارس ابتدائی آموزش و پرورش استان قم رابطه وجود دارد؟

مبانی نظری

در این بخش ابتدا سلامت عمومی، عملکرد آموزشی معلمان و ذهنیت فلسفی مدیران و در انتها به رابطه ذهنیت فلسفی مدیران با سلامت عمومی و عملکرد آموزشی معلمان مورد بررسی قرار گرفته است.

۱. سلامت عمومی

سلامت عمومی به عنوان وضعیت رفاه و بهبودی ای تعریف شده که طی آن هر فرد می تواند توانایی های بالقوه خویش را تحقق بخشد، با استرس های معمول در زندگی مقابله کرده و به شکل سازنده ای به کار و فعالیت بپردازد سلامتی عمومی وضعیتی را شامل می شود که در آن، باری از مؤلفه های روانی، علاوه بر مؤلفه های جسمانی، مدنظر قرار می گیرد (هوانگ^{۱۸}، ۲۰۲۳، ص ۱۱۴).

هیلگارد و اتکینسون بر این نظر هستند که جدا نمودن قطعی افراد سالم از افراد ناسالم و بیمار روانی، ممکن نیست؛ اما باین وجود، افراد سالم خصوصیتی دارند که از آن جمله می توان به موارد زیر اشاره نمود:

۱- دارای ادراک کارآمد هستند.

۲- دارای ویژگی خودشناسی هستند.

۳. از عزت نفس و قدرت پذیرش برخوردارند.

۴- افراد سالم، تلاشگر و بارور هستند (عزیزی، شیخلو، لطیفی و چنگلویی، ۱۴۰۱، ص ۷).

مزلو، فردی که از سلامت عمومی برخوردار است، نسبت به واقعیت، درک درستی دارد؛ همچنین فرد سالم، واقعیت طبیعت خود و دیگران را می پذیرد و در نتیجه پیوند آشتی مدار برقرار می نماید. مسائل مربوط به دیگران، برای فرد سالم، قابل توجه است و نسبت به آنها احساس مسئولیت می کند. از جمله نیازهای فرد سالم، استقلال و خلوت گزینی می باشد و اتکایی به رضایتمندی دیگران ندارد. کنش و عمل فرد سالم، مستقل است و این خصیصه پیوند مستقیمی با استقلال و خلوت او دارد (مشایخ و حسینی، ۱۳۹۹، ص ۲۷). در روان شناسی فرام (۱۹۶۳) اولین نظریه پرداز است که سلامت عمومی را با خوشبختی یکسان می داند. از نظر او، خوشبختی جدانشدنی شخصیت فرد سالم به شمار می رود. از نظر فرام، این فرهنگ است که شخصیت انسان را شکل می دهد (آیمنند، ۱۳۹۷، ص ۱۶)؛ جامعه ای که از سلامت عمومی برخوردار است، زمینه را به گونه ای فراهم می نماید که افرادش نسبت به یکدیگر عشق بورزند، بارور، تلاشگر و خلاق هستند و از تفکر توانمند برخوردارند (مرادی، ۱۴۰۰،

^{۱۸} Huang

ص ۲۷). اریکسون^۱ اعتقاد دارد سلامت روان‌شناختی نتیجه عملکرد قوی و قدرتمند «ایگو» است. من عنوان و مفهومی است که نشان‌دهنده توانایی و یکپارچگی اعمال و تجارب شخص به‌صورت انطباقی و سازشی است. هنگامی که رشد انسان و سازمان‌های اجتماعی به نحو مناسب هماهنگ شود، در هر کدام از مراحل رشد روانی اجتماعی، توانایی‌ها و استعداد‌های شخص ظهور می‌یابد (طالب مرادی، ۱۴۰۰، ص ۲۱).

۲. عملکرد آموزشی معلمان

امروزه به لحاظ درک مدیریت و رهبری در آموزش و پرورش و از نظر عمل کردن به آن نسبت به گذشته تفاوت‌های چشمگیری حاصل اکنون شاهد این آگاهی فزاینده هستیم که توفیق سازمان‌ها به استفاده مؤثر از منابع انسانی بستگی دارد. در سازمان آموزش و پرورش معلمان جزو ارکان اساسی منابع انسانی آن سازمان بوده و نقش آنان در رسیدن به اهداف والای سازمان حائز اهمیت است. از آنجایی که معلمان در رده صف سازمان قرار عملاً می‌توانند موجبات نیل به اهداف سازمان و با انحراف از آن را فراهم سازند، به‌عنوان اصلی‌ترین نیروهای آموزش و پرورش نام‌برده می‌شوند (عمر زهی، ۱۳۹۷، ص ۲۵).

از طرف دیگر، آموزش و پرورش به‌عنوان نهادی که وظیفه اصلی تعلیم و تربیت جامعه را بر عهده دارد، نمی‌تواند نسبت به عملکرد کسانی که متولی این بی‌تفاوت باشد، هدف از تعلیم و تربیت امر مهم هستند، علاوه بر انتقال دانش، فرهنگ و موارث جامعه، آماده کردن و پروراندن نیروهای خلاق و آفریننده‌ای است که در آینده عهده‌دار مسئولیت‌های گوناگون جامعه است از سوی دیگر، باید همگام شتابان جهانی در عرصه‌های مختلف علوم و راستای اهداف توسعه پایدار اجتماعی، با تغییرات سریع فناوری‌ها، فرهنگی و اقتصادی جامعه حرکتی اصولی در گردش کار آموزش و پرورش کشور ایجاد کند (رشیدی، ۱۳۹۶، ص ۳۲).

با توجه به اینکه هرگونه فعالیت و تلاشی در این دستگاه عظیم به دانش آموزان و نهایتاً به جامعه برمی‌گردد و فعالان اصلی این صحنه نیز معلمان لازم می‌آید اقداماتی در جهت اثربخشی و کارایی بیشتر آنان صورت گیرد. منظور از کارایی بیشتر استفاده از حداکثر توانایی به‌منظور ثمربخشی بیشتر فعالیت‌هاست، اما باید توجه داشت که تقریباً کارایی بدون انگیزه صورت نمی‌گیرد و اساس انگیزه، ارضای نیازهای مادی و روانی است (خلیفات، ۱۳۹۸، ص ۳۹).

۳. ذهنیت فلسفی مدیران

ذهنیت فلسفی یا همان طرز تفکر صحیح علمی، عبارت است از توانایی‌ها و ویژگی‌های ذهن که فرد را در تفکر صحیح کمک می‌نماید و او را به داشتن قضاوت‌های صحیح، عادت می‌دهد؛ که شامل جامعیت، تعمق و انعطاف‌پذیری است (پوسیلیکو، ادواردز، رابرتز و شلبورن، ۲۰۲۳، ص ۴۶۱). ذهنیت فلسفی مدیر را همان با بینش فلسفی به مسائل اندیشیدن، طرز فکر، یا نحوه برخوردشان با مسائل و گرایش‌ها و خصوصیات فکری او می‌داند که در جنبه‌های مختلف رفتارشان به چشم می‌خورد (العلی، ۲۰۲۲، ص ۱۹۲). تفکر منطقی اساس کار فرد است و فرد باید با تفکر منطقی از شناسایی مسئله تا پیدا کردن

^۱- Erik Erikson

^۲-Posillico, Edwards, Roberts & Shelbourn

^۳-Al-Ali

راه‌حل‌های مناسب برای مشکلات پیش برود و این کار امکان‌پذیر نیست مگر اینکه از خصوصیات تفکر منطقی برخوردار باشد. تفکر منطقی حاصل داشتن ذهن فلسفی است (رام، ۲۰۲۲، ص ۱۶۱). ذهنیت فلسفی به مدرسان دانش و بینش می‌دهد که نه‌تنها در برخورد با مسائل علمی توانمند باشند، بلکه با به‌کارگیری اصول تعلیم و تربیت در رویارویی و برخورد با مسائل روزمره‌ی تربیتی نیز بتوانند آن‌ها را به‌طور صحیح حل نمایند (آدو و آدئولا، ۲۰۲۱، ص ۱۳۲).

بنابراین در رابطه با ذهنیت فلسفی و نگرش‌های معلمان میتوان گفت که اکثریت معلمانی که دارای مدیرانی با ذهنیت فلسفی بالابودند و در مقایسه با معلمانی که مدیرانی با ذهنیت فلسفی پایین بودند به‌طور کلی از این عقیده برخوردارند که:

۱- ارتباط برقرار کردن با مدیر آسان است.

۲- مدیر در تأمین نیاز به وسایل و تدارکات کمک می‌کند.

۳- مسئولیت‌های هر یک از مدیر و معلمان به‌خوبی تعریف‌شده‌اند.

۴- مدیر غالباً تشویق و تأیید می‌کند.

۵- روحیه‌ی خوبی (احساس از کارگردانی و پیشرفت؛ احساس از اتفاق؛ و احساسی که خود و دیگران قادر به کمکی بارزش می‌باشند) وجود دارد.

۶- معلمان آن‌چنان سازمان‌یافته‌اند که استفاده‌ی مؤثری از زمان و انرژی وجود دارد.

۷- مسائل بررسی یا تفکر انتخاب‌شده‌اند. فعالیت‌های بررسی مسائل بارزش می‌باشند (بخت، ۱۳۹۹، ص ۲۵).

این پژوهش به دنبال بررسی رابطه ذهنیت فلسفی مدیران با سلامت عمومی و عملکرد آموزشی معلمان زن مدارس ابتدائی آموزش و پرورش استان قم است.

روش

این پژوهش روش تحقیق از نظر هدف کاربردی و به لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع همبستگی بود. کلیه معلمان مدارس ابتدائی آموزش و پرورش ناحیه ۳ شهر قم هستند که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مشغول تدریس بودند که طبق آمار ۹۳۹ نفر هستند. کلیه مدیران زن ناحیه ۳ شهر قم که ۱۱۲ نفر بودند. نمونه‌آماري شامل تعداد ۲۷۲ نفر از اعضای جامعه آماری معلمان انتخاب شدند. آزمودنی‌های از شاخص تحمل پرسشنامه ذهنیت فلسفی کمیلی (۱۳۸۱)، سلامت عمومی گلدبرگ (۱۹۷۲)، عملکرد آموزشی (۱۳۹۲) مورد ارزیابی قرار گرفتند. داده‌های حاصل از پژوهش با استفاده از SPSS ویراست ۲۶ و روش آماری تحلیل رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

^{۱۲} Ram

^{۱۳} Ado & Adeola

ابزار جمع آوری اطلاعات

پرسشنامه ذهنیت فلسفی

پرسشنامه ذهنیت فلسفی کمیلی (۱۳۸۱) به منظور تعیین میزان ذهنیت فلسفی مدیران بر اساس خصوصیات تفکر فلسفی بیان شده در کتاب ذهنیت فلسفی فیلیپ جی اسمیت ترجمه محمدرضا بهرنگی (۱۳۸۲) تهیه شده است که شامل ۴۲ سؤال چهارگزینه‌ای با گزینه‌های تقریباً همیشه، بعضی مواقع، به ندرت و هرگز است و دارای ۳ خرده مقیاس جامعیت (۱۵ سؤال)، تعمیق (۱۴ سؤال) و انعطاف‌پذیری (۱۳ سؤال) است. ضریب اعتبار این تست با استفاده از روش آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۵ گزارش شده است. روایی محتوای این آزمون نیز توسط متخصصان مورد تأیید قرار گرفته است در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۲ به دست آمد (شیخ‌زاده و پورهایمی، ۱۳۹۳، ص ۴۸).

پرسش نامه سلامت عمومی

پرسشنامه سلامت عمومی توسط گلدبرگ در سال ۱۹۷۲ ابداع شده است. ۲۸ گویه دارد که دربرگیرنده ۴ مقیاس علائم جسمانی، اضطراب و اختلال خواب، اختلال در کارکرد اجتماعی و افسردگی شدید است. بر اساس درجه لیکرت ۶ درجه‌ای می‌باشد. الاهنگ و همکاران در بررسی اعتبار یابی پرسشنامه ۲۸ سؤالی سلامت عمومی، بر اساس نمره‌گذاری سنتی، نمره برش ۶ و بر اساس نمره‌گذاری ساده لیکرت، نقطه برش ۲۲ گزارش نموده و ضریب پایایی پرسشنامه با روش باز آزمایی ۰/۹۱/ بوده است. یعقوبی و همکاران، در بررسی اعتبار یابی پرسشنامه ۲۸ سؤالی سلامت عمومی، نمره برش ۶ را با روش سنتی و نقطه برش ۲۳ را با روش لیکرتی گزارش نموده و ضریب پایایی پرسشنامه با روش باز آزمایی ۰/۸۸/ گزارش کرده است. اعتبار یابی پرسشنامه سلامت عمومی در شهر تهران (نوربالا، باقری یزدی و محمد، ۸۷) بر اساس همبستگی با SCL-90 و باز آزمایی مشخصات بسیار بالایی به دست آورده است در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۵ به دست آمد (فرید زاده، ۱۴۰۰، ص ۵۵).

پرسشنامه عملکرد آموزشی

پرسشنامه استاندارد سنجش عملکرد آموزشی، توسط (۱۳۹۲) طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۲۵ سوال می باشد و سوالات براساس مقیاس چهار گزینه ای لیکرت عالی، مطلوب، قابل قبول، قابل بهبود نمره گذاری شد. اعتبار یا روایی با این مسئله سرو کار دارد که یک ابزار اندازه گیری تا چه حد چیزی را اندازه می گیرد که ما فکر می کنیم (سرمد و همکاران، ۱۳۹۰). در این پژوهش روایی پرسشنامه در پژوهش (زندى، ۱۳۹۲) سنجیده شده است. قابلیت اعتماد یا پایایی یک ابزار عبارت است از درجه ثبات آن در اندازه گیری هر آنچه اندازه می گیرد یعنی اینکه ابزار اندازه گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می دهد که ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده (زندى، ۱۳۹۰) برای این پرسشنامه ۰/۸۲۴ برآورد شد در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ معادل ۰/۷۹ به دست آمد (امامی، ۱۳۹۹، ص ۶۲).

یافته ها:

میانگین سن معلمان گزارش شده $39/5 \pm 5/78$ ؛ و میانگین سن مدیران $4/94 \pm 4/94$ و در گروه کنترل $24/07 \pm 1/605$ گزارش شد. همچنین سطح تحصیلات معلمان ۵۹/۲ درصد از شرکت‌کننده‌ها در این آزمون دارای تحصیلات کارشناسی،

۲۷/۲ دارای کارشناسی ارشد، ۱۳/۶ درصد دارای تحصیلات دکتری بودند. سطح تحصیلات مدیران که ۶۷/۳ درصد از شرکت‌کننده‌ها در این آزمون دارای تحصیلات کارشناسی، ۳۲/۷ دارای کارشناسی ارشد بودند. نتیجه یافته‌های توصیفی پژوهش جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. مقایسه میانگین و انحراف معیار نمرات سلامت عمومی، عملکرد آموزشی و ذهنیت فلسفی

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
سلامت عمومی	۱۱۵/۶	۱۲/۰۴
عملکرد آموزشی	۳۶/۳	۶/۳۵
جامعیت	۳۸/۲	۲/۴۹
تعمیق	۳۴/۸	۲/۹۳
انعطاف‌پذیری	۳۱/۴	۲/۶۵
کل	۳۴/۸	۲/۶۹

فرضیه اول: بین ذهنیت فلسفی مدیران با سلامت عمومی معلمان مدارس ابتدایی آموزش و پرورش قم رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۲- نتایج تحلیل رگرسیون چند گانه بین ذهنیت فلسفی مدیران و سلامت عمومی به روش هم‌زمان

متغیر پیش‌بین	R	R ²	B	خطای استاندارد	Beta	T	P
		Adjusted					
			۱۴۷/۵	۱۸/۴۱		۸/۰۰۹	۰/۰۰۰
جامعیت	۰/۲۷۰	۰/۰۷۳	۰/۰۶	۰/۲۸۵	۰/۱۲۵	۲/۱۲	۰/۰۳۵
تعمیقی			-۰/۷۴۲	۰/۳۶۶	-۰/۱۲۰	۲/۰۲۹	۰/۰۴۳
انعطاف‌پذیری			-۰/۹۲۴	۰/۲۶۷	-۰/۲۰۴	-۳/۴۶	۰/۰۰۱

جدول ۲. نشان می‌دهد، نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چندگانه با روش هم‌زمان نشان داده است که جامعیت ($\beta=0/125$)، تعمیقی ($p<0/01$ ، $\beta=-0/120$)، انعطاف‌پذیری ($p<0/01$ ، $\beta=-0/204$)، توان پیش‌بینی سلامت عمومی معلمان را دارد.

فرضیه دوم: بین ذهنیت فلسفی مدیران با عملکرد آموزشی معلمان مدارس ابتدایی شهر قم رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۳. نتایج آزمون رگرسیون جهت بررسی رابطه بین ذهنیت فلسفی مدیران با عملکرد آموزشی معلمان

متغیر پیش‌بین	R	R ²	B	Beta	t	P
Adjusted						
			۴۲/۵۸	۸/۶۳	۴/۹۳	۰/۰۰۰
جامعیت			۰/۳۲۷	۰/۱۵۵	-۰/۱۲۶	۰/۰۳۶
تعمیق			-۰/۲۸۲	۰/۱۳۹	-۰/۱۲۱	۰/۰۴۴
انعطاف	۰/۲۰۶	۰/۰۴۳	-۰/۲۹۰	۰/۱۴۳	-۰/۱۲۱	۰/۰۴۳

جدول ۳. نشان می‌دهد، نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چندگانه با روش هم‌زمان نشان داده است که جامعیت ($\beta=-0/126$)، تعمیق ($p<0/01$)، انعطاف‌پذیری ($p<0/01$)، توان پیش‌بینی عملکرد آموزشی معلمان را دارد.

تعمیق ($\beta=-0/121$)، انعطاف‌پذیری ($\beta=-0/121$)، توان پیش‌بینی عملکرد آموزشی معلمان را دارد.

بحث و نتیجه گیری

نتیجه حاصل از آزمون پژوهش حاضر نشان داد که جامعیت تعمیقی، انعطاف‌پذیری توان پیش‌بینی سلامت عمومی معلمان را دارد.

در مبحث اثربخشی آموزش ذهن مشفق بر توازن خود نتیجه حاصل با نتایج پژوهشگرانی چون نتیجه حاضر با نتایج پژوهشگرانی چون افشون (۱۴۰۰)، قصابان (۱۳۹۹)، دهقان و محمدی پویا (۱۳۹۵)، میرزا محمدی و همکاران (۱۳۹۲)، سراج، رامی، عزیز، اشرف و انوار (۲۰۲۲) فانتولاکیس (۲۰۲۲)، مسیحوم (۲۰۲۱)، کیان و واکر (۲۰۲۱) همسو است.

در تبیین پژوهش حاضر می‌توان گفت: مدیران در هر دوره نقش‌آفرینی نموده و به طریق مختلف افرادی را که در حیطه نظارت آنان بوده‌اند، هدایت و راهنمایی می‌کردند. مدیران با اندیشه و تفکر ژرف‌نگر و عمیق، نگرش سیستمی و جامع، تفکر علمی و نقاد و آنان که به موارد خاص در ارتباط با زمینه‌های وسیع می‌نگرند، تصویر بزرگ را مد نظر داشته و خود را در چهارچوب موارد جزئی و خاص محدود نمی‌کنند، اهداف آنی را به اهداف آتی ارتباط می‌دهند و بر عواطف و احساسات در مقابل فشار امر فوری غلبه می‌کنند قدرت تعمیم خلاق را به کار می‌برند و در مقابل جنبه‌های نظری شکیبایی نشان داده و ملاحظات نظری موارد خاص را به عنوان اجزای یک کل در نظر دارند و به‌طور کلی جامع‌نگر هستند و مدیرانی که مسائل و اموری را که دیگران بدیهی تلقی می‌کنند، مورد سؤال قرار می‌دهند و به دیگران اجازه انتقاد و زیر سؤال بردن اعمال خود را می‌دهند، از جبر امور رهایی یافته و افکار و نظریات اساسی را به‌عنوان کلیدهای حل مسائل در دامنه‌ای وسیع ملاحظه می‌کنند، به معانی تلویحی

امور حساس هستند و به نقش نظریه در همه امور حتی علمی‌ترین امور رسمیت می‌دهند و انتظارات را بر یک جریان فرضیه استنتاجی- قیاسی مبتنی می‌کنند و به‌طور کلی از تعمق و ژرف‌نگری بهره‌مندند.

مدیرانی که از ذهنیت فلسفی برخوردار هستند توان مقاومت در مقابل فشار امور فوری را افزایش داده و مانع تصمیم‌گیری عجولانه می‌گردند و زمینه را برای تصمیم‌گیری درست و به‌موقع و نتیجه‌گیری مطلوب افزایش می‌دهند و می‌توانند در امور سازمانی و روابط انسانی، بهبود کیفیت و کمیت کار، هدایت و راهنمایی امور سازمان در گردش کار و تحقیق اهداف سازمانی و پیشبرد آن می‌کوشند.

در تبیین دیگر می‌توان گفت: امروزه اداره سازمان‌های بزرگ، پیچیده و پیشرفته، امری است بسیار دشوار که دستیابی به این مهم مرهون زحمات مدیرانی است که بتوانند به مدد ویژگی‌های شخصی و جاذبه استثنایی، توان نفوذ بالا و چشم انداز وسیع، تعهد و شور و حرارت لازم را در زیردستان برای تحریک افکار، اندیشه‌ها و الهام بخشیدن به آنان برای اندیشیدن به مسائل با استفاده از شیوه‌های نوین، جو خلاقیت و نوآوری را در کارکنان نهادینه سازند و درنهایت با به‌کارگیری استعداد و تلاششان در ارائه خدمات مناسب، جهت افزایش رضایت و ایجاد وفاداری در کارکنان، تحقق اهداف سازمانی را میسر نمایند. با ورود به محیط رقابتی، اقدامات مدیران این امکان را برای سازمان‌ها به‌ویژه سازمان آموزش و پرورش فراهم می‌آورد تا در عرصه رقابت، از طریق بهبود سلامت عمومی و عملکرد کارکنان و استفاده بهینه و مؤثر از استعدادهای توانایی‌های بالقوه آنان، موجب بهسازی و تعالی منابع انسانی و به تبع آن رشد و بالندگی فعالیت‌ها در سازمان شوند (جدی، ۱۳۹۵: ۴۴). مدارس از جمله عمده‌ترین نهادهای اثرگذار در حوزه‌های علمی و آموزشی در عرصه توسعه و تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص و ماهر محسوب می‌شوند که با تکیه بر رسالت خود یعنی آموزش می‌توانند مهم‌ترین و سازنده‌ترین نقش را در تحول و پیشرفت جامعه، پرورش منابع انسانی کارآمد، تولید دانش و فناوری، آرمان‌های توسعه ملی، وظیفه آینده‌نگری، برنامه‌ریزی و... داشته باشند؛ بنابراین، شناخت عوامل مؤثر در بهبود عملکرد معلمان به‌عنوان عامل زیر بنایی در بهبود و توسعه قابلیت‌ها در جهت انعطاف‌پذیری و افزایش ظرفیت ابتکار و نوآوری می‌تواند رشد مداوم، ارتقای کیفیت و کمیت خدمات ارائه‌شده توسط مدارس را در همه زمینه‌ها عینیت بخشد.

منابع

- آیمنند، اسکندر. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین شیوه‌های فرزند پروری و سلامت عمومی در بین جوانان ۱۹ تا ۳۸ ساله شهرستان دهدشت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد گچساران.
- بهرنگی، محمدرضا؛ یوسفی، علی. (۱۳۹۹). تحلیل همبستگی کانونی رابطه بین ابعاد ذهنیت فلسفی و سبک رهبری اقتضایی مدیران. فصلنامه رهبری آموزشی کاربردی، ۱(۱)، ۱۴-۱.
- بخت، منصور. (۱۳۹۹). رابطه ذهنیت فلسفی با مدیریت مشارکتی و هوش معنوی معلمان مقطع ابتدایی شهرستان کنارک. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی. دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- تقی پور ظهیر، علی؛ توکلی، رویا. (۱۳۹۰). بررسی رابطه ذهنیت فلسفی مدیران با عملکرد دبیران مدارس متوسطه آموزش و پرورش منطقه ۴ تهران. دوفصلنامه مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام آموزشی، ۴(۶)، ۸۰-۶۳.

- خلیفات، مرضیه. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین منابع مالی و عملکرد آموزشی در مدیریت آموزش و پرورش شهرستان بوشهر. پایان نامه موسسه آموزش عالی خرد بوشهر، گروه مدیریت.
- رحمتی، کیمیا. (۱۳۹۷). رابطه بین هوش‌های چندگانه و سبک‌های رهبری مدیران مدارس اسلامشهر. پایان نامه کارشناسی ارشد. گروه علوم تربیتی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد دماوند.
- شیخ‌زاده، محمد؛ پورهایمی، سیده ساناز (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین ذهنیت فلسفی مدیران با فرهنگ سازمانی کارکنان زندان‌های خراسان شمالی. فصل نامه علمی- پژوهشی پژوهشنامه تربیتی. ۴۱(۲)، ۵۸-۴۱.
- رشیدی، فاطمه. (۱۳۹۶). نقش شبکه‌های اجتماعی در عملکرد آموزشی و تربیتی دانش آموزان دوره دوم ابتدایی شهرستان بهارستان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه پردیس شهید باهنر شیراز.
- طالب مرادی، مهدیه. (۱۴۰۰). نقش معناداری زندگی و سلامت عمومی در پیش‌بینی اضطراب مرگ سالمندان با نقش میانجی بهزیستی معنوی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه پیام نور استان مازندران، مرکز پیام نور رامسر.
- عزیزی، حامد؛ شیخ‌لو، پرستو؛ لطیفی، زهره؛ چنگلویی، اعظم. (۱۴۰۱). رابطه سلامت عمومی و رضایت شغلی معلمان. چهارمین همایش ملی تحقیقات میان‌رشته‌ای در مدیریت و علوم انسانی.
- عمر زهی، احمد. (۱۳۹۷). شناسایی معیارهای ارزشیابی عملکرد آموزشی اعضای هیأت علمی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- قصaban، مریم. (۱۳۹۹). رابطه ذهنیت فلسفی مدیران و تعهد سازمانی کارکنان. ششمین کنفرانس ملی علوم انسانی و مطالعات مدیریت.
- مرادی، میلاد؛ ولوی، پروانه؛ شیخی، احمد. (۱۳۹۹). بررسی رابطه ذهنیت فلسفی و سبک تصمیم‌گیری مدیران مدارس ابتدایی. هشتمین کنفرانس ملی روانشناسی، علوم تربیتی و اجتماعی.
- معصومی فرد، مرجان؛ علیپور شهدادی، پریسا. (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین ابعاد ذهنیت فلسفی با سبک‌های عملکرد کاری مدیران و معاونین مدارس. دومین کنفرانس ملی یافته‌های نوین یاددهی- یادگیری در دوره ابتدایی.
- مشایخ، علی اکبر؛ حسینی، علی رضا. (۱۳۹۹). بررسی سلامت عمومی معلمان فعال و غیرفعال شهر چمستان. فصلنامه علوم حرکتی و رفتاری. ۲(۳)، ۳۱-۲۳.

Ado, A., & Adeola, O. (2021). Management philosophies and knowledge transfer in China-Africa partnerships. **In International HRM and Development in Emerging Market Multinationals** . 128-148.

Ahonen, M. (2019). Ancient philosophers on mental illness. *History of Psychiatry*, 30(1), 3-18.

Arango, C., Díaz-Caneja, C. M., McGorry, P. D., Rapoport, J., Sommer, I. E., Vorstman, J. A., ... & Carpenter, W. (2018). Preventive strategies for mental health. *The Lancet Psychiatry*, 5(7), 591-604.

Al-Ali, S. (2022). A Model for Reconstruction the Management Philosophy, Practice, and Organization Structure in Technical and Vocational: The Public Authority for Applied Education and Training, Kuwait. **Technium Social Sciences Journal**, 33, 187-216.

Brassett, J. (2016). Speculative machines and technical mentalities: a philosophical approach to designing the future. *Digital Creativity*, 27(2), 163-176.

Ferrer, A. (2019). Philosophical idealism and the schools of educational philosophy. The need for integral education from an open mindset. *GYANODAYA-The Journal of Progressive Education*, 12(1), 1-26.

Fusar-Poli, P., de Pablo, G. S., De Micheli, A., Nieman, D. H., Correll, C. U., Kessing, L. V., ... & van Amelsvoort, T. (2020). What is good mental health? A scoping review. *European Neuropsychopharmacology*, 31, 33-46.

Gómez, L. F. & Valdés, M. G. (2019). The Evaluation of Teacher Performance in Higher Education. *Journal of Educational Psychology-Propósitos y Representaciones*, 7(2), 499-515

Huang, B., Yao, Z., Pearce, J. R., Feng, Z., Browne, A. J., Pan, Z., & Liu, Y. (2022). Non-linear association between residential greenness and general health among old adults in China. **Landscape and Urban Planning**, 23(7), 110-123.

Lu, P., Cai, X., Wei, Z., Song, Y., Wu, J. (2019) Quality management practices and inter-organizational project performance: Moderating effect of governance mechanisms. *International Journal of Project Management*, 37 (6) , 855-869.

McWhorter, M. R. (2021). Gadamer's philosophical hermeneutics and the formation of mental health professionals. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*, 41(3), 187.

Ram, I. G. (2020). Management Philosophy Toward an Ethical Worldview. **In Paradigm Shift in Management Philosophy** (pp. 155-175). Palgrave Macmillan, Cham.

Robinson, E., Sutin, A. R., Daly, M., & Jones, A. (2022). A systematic review and meta-analysis of longitudinal cohort studies comparing mental health before versus during the COVID-19 pandemic in 2020. *Journal of affective disorders*, 296, 567-576.

Şimşir, Z., Koç, H., Seki, T., & Griffiths, M. D. (2022). The relationship between fear of COVID-19 and mental health problems: A meta-analysis. *Death studies*, 46(3), 515-523.

Stacey, M., Talbot, D., Buchanan, J., & Mayer, D. (2020). The development of an Australian teacher performance assessment: Lessons from the international literature. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 48(5), 508-519.

Posillico, J. J., Edwards, D. J., Roberts, C., & Shelbourn, M. (2022). Curriculum development in the higher education literature: A synthesis focusing on construction management programmes. **Industry and Higher Education**, 36(4), 456-470.